

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrto leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrto leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 17. oktobra 1902.

Politični oddelek.

Poneverjenje v Pragi.

Minoli teden je bilo v Pragi razkrito velikansko poneverjenje, ki vzbuja največjo senzacijo po vsem svetu.

V Pragi obstoji že mnogo let posojilnica sv. Vavclava. To je osrednji denarni zavod klerikalne gospodarske organizacije in sploh nekako središče in zavetišče vse češke klerikalne stranke.

Na čelu temu zavodu je stal nad dvajset let prelat Janez Evangelist Drozd, mož, ki je užival velik ugled in imel v klerikalni stranki veliko veljavo. Bil je v načelstvu vseh važnejših katoliških društev, prirejeval je romanja, bil knezonadškofijski notar, bil papežev komornik in bil odlikovan od papeža z jako visokim redom.

Prelat Drozd je bil jeden prvakov češke klerikalne stranke in danes je ta visoki cerkveni dostojanstvenik, politični in duševni voditelj duhovniške stranke na Češkem v ječi, ker je v tovaršiji s posojilničnimi uradniki celih dvajset let plenil v posojilnici sv. Vavclava in ta zavod oropal za kakih pet milijonov kron.

Praški škandal je jeden največjih finančnih škandalov naše dobe in popolnoma vreden vrstnik škandala Humbert v Parizu in žida Jellineka tatvin pri dunajski Länderbanki.

Preiskava je izkazala, da se je v svetovavclavski posojilnici v Pragi kradlo celih dvajset let in sicer na različne načine. Najnavadnejši način je bil ta, da so predsednik in njegovi uradniki ponaredili vložne knjižice in si na te knjižice izplačali denar. Nadalje so spekulirali na borzi; če so pri spekulaciji izgubili, je morala izgubo plačati posojilnica, češ, da so spe-

kulirali na račun posojilnice; če so pri spekulaciji dobili, pa so rekli, da so spekulirali na svoj lastni račun in so dobiček v svoj žep utaknili.

Sleparili so dalje pri hipotečnih posojilih, na ta način, da so posojali denar, dasi ni bilo zanj nobene varnosti. Dotičnik, ki je denar dobil, je moral seveda s posojilničnimi gospodi deliti.

Sleparili so v ~~z~~ zastavljalnici, združeni s to posojilnico in sicer na ta način, da so na malovredne reči posodili velike svote — seveda je moral prejemnik z njimi deliti svoj plen.

Sleparili so z ~~z~~ menicami na ta način, da so sprejemali ničvredne menice in seveda zopet delili plen s prejemniki.

Kakor rečeno, je to jeden največjih škandalov, kar se jih je v naši dobi primerilo, toliko večji, ker je glavni krivec v tej zadevi visok cerkveni dostojanstvenik.

Sleparjenje v posojilnici se je moglo samo vsled tega nadaljevati celih dvajset let, ker ni bilo nikake resne revizije. Odbor je bil v rokah duhovnikov in tem se je seveda popolnoma zaupalo, zlasti ker je bil na čelu jeden prvih voditeljev duhovniške stranke.

Duhovniška stranka se trudi sedaj na vse načine, da prepreči bankerot te posojilnice. Pomoči išče pri duhovnikih, pri deželi, pri državi in pri raznih denarnih zavodih. Gre se tu za eksistenco veliko tisoč ljudi. Če propade svetovavclavska posojilnica, pade cela vrsta drugih posojilnic in na tisoče posameznih članov, ki jamčijo z vsem svojim premoženjem, bo uničenih.

Gre se pa še za več. „Katolické Listy“ namigavajo, da nastane največja nevarnost za katoliško cerkev, ako se konkurs ne prepreči, češ, potem bi se tudi mej Čehi začelo gibanje „Proč od Rima“ in bi tudi Čehi začeli izstopati iz katoliške cerkve.

Za danes naj to zadostuje. Ko bo stvar vsestransko pojasnjena, izpregovorimo novič o njej.